

Tot és per la pasta, molta pasta

Àlex Gorina

Els finalistes als Oscar van ser notícia el mateix dia que Àlex de la Iglesia anuncia que dimitia de l'Acadèmia del Cinema Espanyol que atorga els Goya. Una mala notícia, perquè és un entusiasta impulsor d'iniciatives oportunes, però especialment per dues raons més: res a veure amb el fet lleig de competir pels Goya amb *Balada triste de trompeta*; i una més d'amagada: el desig de treballar concentrat en el seu nou projecte. L'Acadèmia el començava a ocupar massa. D'una altra banda, dimitir en desacord per la llei Sinde no servirà de res: primer, perquè el fet d'haver estat protagonista d'una negociació afortunada amb les parts en conflicte sobre la pirateria no ha d'excloure que el ministeri i el parlament continuïn fent la

seva feina –només faltaria!–, encertada o no. I, en segon lloc, perquè l'Acadèmia és una organització professional privada que no és coresponsable de les decisions ministerials. I aquesta dimissió, a la ministra, li pot haver agradat més o menys, però no l'ha d'afectar en absolut. És com si pel fet d'aprovar-la plegués la direcció del Festival de Sitges: pensarien, vaja!, però és problema seu...

No ho hem d'oblidar: l'acadèmia que concedeix els Goya, com la mateixa que organitza els Oscar als Estats Units, precisament té una avantatge: que no depèn en absolut dels polítics, ni s'ha de moure mai en l'aixopluc, les influències i les pressions dels partits. La independència és la millor bandera, i tot allò que pugui aportar per iniciativa pròpia (com ara les converses entre empreses i representants de les descàrregues il·legals) pot servir, però no té més pes que la seva iniciativa, estrictament privada.

Els Goya i els Oscar són uns premis professionals, votats lliurement pels aca-

GETTY IMAGES

Àlex de la Iglesia i Ángeles González Sinde a la cerimònia dels premis Goya 2010.

dèmics i només pels acadèmics (una virtut que pot ser un arma de doble tall: mireu els Gaudí i com una presència desequilibrada d'acadèmics d'un grup de producció pot desvirtuar-los i crear un monstre aberrant en les candidatures i potser un dia en els premis). Per això, tant dels Goya com dels Gaudí, com ara dels Oscar, n'heu de fer un cas relatiu: els finalistes sempre, sempre, obeeixen a raons industrials i comercials, i les poques valoracions artístiques reals que se'n puguin produir són alterades d'arrel pel fet que no sabem quants acadèmics se'ls prenen seriosament i voten sense deixar-se influir per amistats, enemistats,

TEATRE

Contra la misèria idiomàtica vigent

Joan-Anton Benach

Al·leluia! A *Vimbodí vs. Praga*, una comèdia de Cristina Clemente (Barcelona, 1977), estrenada dins el programa T6 del Teatre Nacional, els veïns d'un carrer de Gràcia corregeixen amablement el lèxic i la sintaxi d'uns altres, del mateix districte, instal·lats de fa temps al país i poc familiaritzats encara amb el català. L'obra no és gran cosa. Tracta dels preparatius que es viuen a dos carrers de Gràcia a les vigílies de la festa major de l'ex-vila. Crec que es una peça massa sentimental i ingènua. Ara bé: l'autora ha volgut fer notar la impor-

tància de defensar de bones maneres l'idioma de Catalunya, i això és del tot infreqüent i lloable.

A veure, per bé o per mal, el *català que ara es parla* omple els escenaris que utilitzen els nostres més joves dramaturgs. Llevat d'honorables excepcions, el jovent que s'inicia en l'escriptura teatral no sembla que tingui cap preocupació pel coneixement de la llengua pròpia i les engalta pels descosits, tot emparant-se en l'habitual justificació de fer servir la parla del carrer. La llengua viva. La que s'usa en el seu medi.

Tot i el poc atractiu que a hores d'ara ofereix el realisme notarial que practiquen alguns autors de novel·la o de teatre, escriure bé d'oïda i/o recollir expressions genuïnes de tota mena de personal, fins del qui no té cap mena de formació, pot originar obres d'un interès

molt superior al dels sainets costumistes més ben engiponats. Emili Vilanova i Juli Vallmitjana van ser dos autors colossals que van saber recollir un lèxic ric, acolorit i autèntic, de gitanos i de sectors de la marginalitat i la indigència urbana barcelonina, concretat en obres dramàtiques d'una vàlua literària, testimonial i antropològica inqüestionable.

Quan em refereixo a la majoria dels joves dramaturgs, no parlo, doncs, dels qui poden tenir una dèria lingüística semblant. Parlo dels qui usen un idioma empobrit perquè no en tenen cap més. I, quan es defensen al·legant que escriuen com *habitualment* es parla, no fan sinó proclamar una insolvència professional majúscula. Es conformen a xipollejar en un estàndard idiomàtic miserable i el fet d'obrir l'aixeta a tota mena de barbarismes ho poden arribar a considerar un exemple d'escriptura fidel a la realitat social i quotidiana. Un adhesió a la *normalitat* lingüística del país. És clar, quan Frederic Soler, Seraffí Pitarrà presentava

projectes futurs i interessos econòmics de tota mena. Ni tan sols han de demostrar haver vist tots els treballs. No preval un criteri d'especialistes objectius, que hagin reflexionat sobre l'evolució creativa, narrativa, expressiva, tècnica i històrica del mitjà, sinó per un grup de gent implicada, manipulable, manipulada i en tot cas preocupada per les finances. Pel manteniment propi.

Si ho considerem tot plegat, començarem a entendre el perquè de tants films de final de temporada encara en promoció internacional, i per què tants finalistes responen a les prioritats professionals dels agents, advocats, directors de càsting, empreses publicitàries, inversors de borsa i poders fàctics de tota mena, més que no pas a l'autèntica qualitat en la feina. Tot es concentra en massa pocs films. Indiscutiblement *The Social Network*, *El discurs del rei*, *True Grit*, *Inception* i *Toy Story 3*, els films més candidats, tenen valors. Però molts talents individuals que no han treballat en aquests films han quedat, com sempre, fora de joc. Manen els *lobbies*, els calés i la xarxa de contractes. Els Oscar ja no són un premi, son un apunt més en un balanç.

Vimbodí vs. Praga, de Cristina Clemente, al Teatre Nacional de Catalunya.

una obra escrita en "català del qu'ara's parla", anunciava una "gatada", l'assalt a un gènere pel qual circulaven castellanismes a dojo que podien fer riure –o avergonyir– els espectadors. Avui dia, en canvi, quan s'anuncia això se sol proclamar una complicitat bastant idiota amb els innocents que maltracten la llengua i amb tots els qui, per mandra o per impotència –alguns presentadors de televisió, per exemple– són culpables d'això mateix. Enhorabona, doncs, senyora Clemente.

ART

Arts Santa Mònica i el circ

Ricard Mas Peinado

Us he de confessar que no vaig gaire al circ. Les meves experiències infantils, a principi de la dècada dels 70, eren tristes. El fred i la ferum d'orins animals, els pallassos que no fan riure i una estètica decadent em recordaven algunes novel·les de Charles Dickens. Però si hi ha una cosa pitjor que el circ és la reinvençió postmoderna del circ: Le Cirque du Soleil. Li tinc tanta mania, a aquest circ on no fa pudor ni fred, que darrerament em nego a trepitjar el Canadà, el país on van inventar l'esguerro...

A més a més, el nom de circ ve de Roma, però de manera incorrecta. Els espectacles més semblants al que veiem avui dia al circ es feien a l'amfiteatre. I els circs pròpiament dits eren per a curses de cavalls i sacrifici de cristians. Més enllà de l'etimologia, però, em sembla que els museus d'art contemporani s'han tornat una miqueta circs –dels d'envelat–, també. En lloc de pistes, hi ha sales, i els artistes fan malabarismes conceptuals, que són mooolt avorrits.

Dic això a propòsit de la presentació de la temporada 2011 a l'Arts Santa Mònica, un centre barceloní on es tracta de la relació entre art, ciència i pensament. La millor part de la programació arribarà el mes de maig, amb l'exposició "Arts del moviment. Dansa contemporània a Catalunya (1969-2011)", i a la tardor, amb una retrospectiva sobre Chema Alvargonzález desaparegut fa poc.

Arts Santa Mònica no oblidat, però, el passat. Té un petit *espai arxiu* on hem pogut veure tota mena de col·leccions en petit format, des dels dissenys de l'arquitecte Bombelli fins a les cassets punk del Londres de final dels 70.

Ara s'hi presenta una curiosa mostra, en forma de passadís que acaba en una petita pista de circ, dedica-

da a Paulina Andreu Rivel Schumann. Aquesta senyoreta, que té noranta anys, és filla de Charlie Rivel. I conserva una pila de documents increïbles sobre la seva família, els barcelonins Andreu, que es van començar a dedicar al circ i les varietats a principi del segle XX, es movien per tot Europa, i es van emparentar amb gent del circ, com Albert Schumann, hereu d'una nissaga alemanya especialitzada en espectacles hípics.

El catàleg de l'exposició conté poc text, però és farcit de fotografies fantàstiques. L'arbre genealògic de les famílies és fantàstic: no hi ha dues persones nascudes al mateix lloc, i ens retornen a un món humil, en per-

Joseph Beuys donava lliçons a una llebre morta. Això de la Paulina Andreu té més mèrit!

petu moviment geogràfic, en perpètua exigència professional, que travessa el segle XX europeu amb les seves guerres i disbauxes polítiques.

No. No porto el circ a les venes. Només viatjo en *low-cost* i encara m'enristeixen els pallassos. Però aquesta exposició m'ha fet enyorar una vida no viscuda. Els artistes de la performance, n'haurien d'aprendre, de la gent del circ...

www.ricardmas.com